

Túszdráma Balassagyarmaton

- Egy szemtanú visszaemlékezése -

A megtörtént esetet feldolgozta:

Finta Kata

Megjelent a Digikönyv sorozat keretén belül 44 oldal terjedelemben

Kiadta a Napvilág Íróklub

ISBN 978-963-87404-5-8

Minden jog a szerzőnek (Finta Kata) fenntartva!

Budapest, 2007-03-22

TARTALOM

Előszó	
Hideg, téli reggel	
Lezárták az utcát	
Túszok a Leánykollégiumban	
Pintye testvérek	
Rendőrök a folyosón	
Követelések	
Rendőrkülönítmény	
A szülők	
„Csínytevők”	
Hetek bandája	
Dolgozni kell	
Fodrásznál	
Komoly elhatározás	
Fiatal rendőrtiszt indul egy csomaggal	
Válsághelyzet	
Több lövés dördült	
Túszok	
Csütörtök	
Elhúzódtott az ügy	
Nyuszisapka	
Csend, vihar előtt...	
Minden készen áll	
Idegtépő csend	
Közeledik az ablak felé!	
Vége a tragédiának!	
Megjegyzés	
Visszhang	
Zárószavak	

Előszó

A történet Életem regényének egyik fejezete. Néhány éve, lakásom tatarozása közben találtam rá jegyzeteimre, és a dokumentumokra, naplóimra, amelyek segítségével papírra vetettem, amit most már közrebocsáthatok.

Mint szemtanú, az eseményeket jól ismertem, azonban a titkot őrizni kellett, mivel arra, mint a TÜK kezelőjét, engem, és másokat is, titoktartás kötelezett.

Azonban peregték az évek, ez a kötelezettség már nem terhel, és az itt olvasható rövid kötetet az esemény 30. évfordulóján, - visszaemlékezésként - emeltem ki eddig ki nem adott Életem regényemből.

Olyan eset történt Balassagyarmaton 1973-ban, amelyet korábban legfeljebb a televízióban láhattunk. Mindez mégis itt, az Ipoly-menti kisvárosban mégis bekövetkezett.

Szaladnak az évek, harminc év telt el, mióta egy túsldrám a szemünk előtt zajlott le. Szinte hihetetlen, hogy mindez megtörténhetett, mégis igaz. Akik akkor ebben a városban éltek, velem együtt szemtanúi lehettünk az akkor még hihetetlen, mégis valós eseményeknek.

A városházán dolgoztam, szemben az akkori leánykollégiummal, irodám ablakaiból arra a kollégiumi szobára láttunk, ahol 1973. január 7-én elkezdődött a dráma. Mindaz, amit leírtam, nem mese, hanem valóság, és emlékezetemben ma is frissen élnek a részletek.

Azok az események akkor még annyira idegenek, szinte hihetetlenek voltak nekünk, mivel sem a környezetünkben, de még az országban sem fordult elő hasonló, legfeljebb az Egyesült Államokban, vagy Távol-keleten, de még ott is csak ritkán, - esetleg jó fantáziával megáldott krimi-író fejében született meg ilyesmi.

Azért osztom meg emlékeimet másokkal is, hogy ne csak számítógépem oldalain pihenjenek a soraim, hanem akik mindezt átérték, újra felidézzék magukban, akik meg csak úgy hallottak valamit róla, meggyőződhesse a valós eseményről. Azt szeretném, ha tudnák, mi zajlott le akkor, az amúgy csendes kis városunkban.

Sokáig nem tudták megemésztetni az eseményeket az itt lakók és a környékeliek, évek múlva is beszéltek róla az emberek.

Abban az időben híres - vagy inkább hírhedt nevű - lett a mi városunk, Balassagyarmat. Sokan egymás között már csak így említették: DALLAS A GYARMAT vagy BALASSA-DALLAS.

Rövid kötetemet 2003-ban állítottam össze, s azt 2006. augusztus havában kiegészítettem egy másik szemtanú: Szilágyi Szabolcstól (Varsóból) kapott részletekkel.

Balassagyarmat, 2006. december 6.

A szerző korabeli fényképe

Hideg, téli reggel

Alig virrad, amikor az óra csörgésére ébredek. Álmosan nézem a sötét ablaktáblákat. Tegnap vasárnap volt, jól kipihentem magam, mégis - az ébresztőóra kíméletlen hangjára kicsit még lustán mozdulok. Aztán erőt veszek magamon, fölébresztem lányomat, és gyors tempóban készülődünk. Jó melegen öltözünk, mert a tél közepén, január elején tartunk, egész nap hidegre számíthatunk.

Egy darabig együtt vezet az utunk, a Palóc-ligeten át, ezért sietős léptekkel együtt haladunk a megszokott utcákon. Télen-nyáron mindig kellemes sétát jelent számunkra, most is gyönyörű minden, amerre járunk: a fák fehér ruhába öltözve, tele zúzmarával, amint alattuk elsétálunk, bennünket is ellep, mert a zord szél fújdogál, és nyakunkba veri a hideg, apró szemcséket.

Csendes a Palóc-liget, szinte szokatlanul nagy a csend körülöttünk, csak a talpunk alatt ropog, csikorog a homokos talaj, ahogy sietősen lépkedünk a séta-utakon célunk felé.

Lányom, a történet
évében érettségizett

Lezárták az utcát

A ligetből kiérve, balra vesszük az irányt, a főutca felé. Ebben az időben máskor is többen igyekeznek valahová, ki irodába, munkahelyekre, a gyerekek iskolába, mások babakocsit tolnak a bölcsődébe. Az utca tele emberekkel, - de most senki sem siet. Miért? - villan át agyamon a kérdés. Végre kijutnánk a Rákóczi fejedelem útjára, ahol ácsorgó embertömegbe ütközünk. Nemcsak civilek, de rendőrök torlaszolja el utunkat.

Igyekszünk előrefurakodni, haladni akarunk, hisz' nem érünk rá itt időzni. Ki tudja, miért téblábolnak itt az emberek, nekem nyolcra be kell érnem az irodába, lányomnak meg az iskolába.

Nehezen tudom megközelíteni az őrseget álló rendőröket, akik eltorlaszolja az utat. Udvariisan kérnek, forduljunk vissza, nem mehetünk tovább. Kérdésemre, hogy miért, egyikük kitérő választ ad, csak azt mondhatja: - sajnálom, nem lehet.

Értetlenül ismétlem: - miért? Erre megint ez a válasz: - lezárták a főutcát, többet nem mondhatok. Gyanús az egész. Mi az, hogy nem lehet? És miért nem indokolhatják meg? Az ácsorgó tömegben mindenki csak áll, egymást kérdezzgetik, de senki sem tud többet mondani.

Ha erre nem lehet - döntöm el magamban -, majd kerülővel közelítjük meg a Tanácsházát. Akkor közeledett felénk egy kolléganőm, így együtt csodálkozunk a kialakult helyzeten, majd gyorsan visszakanyarodunk, és a Deák Ferenc utca felé folytatjuk utunkat. Elhatároztuk, hogy út közben betérünk a gimnáziumba, ott érdeklődünk az események iránt. Ám nem jutottunk többre, mivel nem értesültek a történetekről. Azonban onnan sikerült telefonálnunk az irodánkba, így legalább tájékoztattak arról, melyik terület van lezárva. A Teleki utcán át, a templom mellett elhaladva, a busz-pályaudvar felől, a hátsó kapun juthatunk be a Tanácsházára.

Mikor a templom elé értünk, láttuk, hogy a mellékutcák bejáratát mindenfelől rendőrök vigyázzák, senkit nem engednek a főutca eme szakaszán közlekedni. A hivatalokat, üzleteket, lakásokat, csak a hátsó bejáratokon, vagy a kerteken keresztül lehet megközelíteni. Az emberek mindenütt csoportokba verődve álldogálnak, és tárgyalják az eseményeket.

Beérve az irodába, ott sincs senki a helyén, egyikük sem dolgozik, pedig mi is elkésve érkezünk. Csak áll és várakozik mindenki, azok is, akik már hallották az esetet, és én is, mikor elmondják, mi történt.

Túszok a Leánykollégiumban *

Vasárnap este óta fiatal fegyveresek a szemben levő Leánykollégium utcára nyíló szobájában túszként tartanak fogva kollégista lányokat.

Lehetséges ez, Magyarországon, és éppen Balassagyarmaton? Már ez is Amerika? Azt hittük, ilyesmit csak filmekben láthatunk. És mégis igaz, akármilyen hihetetlennek tűnik.

Az elnöki szobába ki- és befelé jönnek-mennek a város fontos emberei, és egy csomó idegen, így mi közvetlenül tájékozódunk mindenről.

Tegnap, vasárnap este, mikor befutott az utolsó vonat, amivel a lányok vidékről visszaérkeztek a karácsonyi vakációról, két fegyveres fiú besétált a kollégium kapuján. (Kicsit furcsa, hogy egy leánykollégiumba estefelé ellenőrzés nélkül akárki bemehessen, de megtörtént.) Ismerős lehetett nekik a terep, mert nem az udvar felőli kollégiumi részre mentek, hanem az utcai frontra, ahol csak négy hálószoza van, velünk majdnem szemben.

Leánykollégium

Az ezen a képen látható épület emeleti, középső részén, a második, X-szel jelölt ablak mögötti szobában ejtették túszul a lányokat. (Balról az ötödik ablak - a többi nem látható a fák miatt.)

* A történet idején Leánykollégium, korábban Angolkisasszonyok zárdája, jelenleg Keresztény Általános Iskola.

A közeli településen lakó lányok alig értek be a kollégiumba, rendezgették az otthonról hozott holmijukat, élelmiszert; fürödni és aludni készülődtek, amikor a hatszemélyes szoba ajtajában megállt a nagyobbik fiú, vállán gépgéppisztollyal.

Ácsorgott egy darabig, amíg öccse azzal volt elfoglalva, hogy a folyosó bejáratát drótokkal, szögekkel, lakatokkal lezárja, amivel lehetetlenné teszi a lányok szökését.

A szobában a lány szekrénye előtt rakosgat, csak kis idő elteltével nézett föl a fegyveres fiúra, amikor éppen az utcai ruháját kezdte magáról lehúzni, hogy hálórúhára cserélje.

Nagyot sikoltott, kimeredt szemmel bámulta a fegyveres idegent. Azt hitte, káprázik a szeme, vagy a képzelete játszik vele, - de nem, ez valóság! Szobatársa annyira megijedt, hogy szája elé tartva a kezét, hang se jött ki a torkán.

Pintye testvérek

Az idősebb, magas, kopaszra borotvált fejű fiú állt az ajtóban, csendre intette az ijedtségtől elsápadt lányokat. Próbált nyugodt hangon beszélni hozzájuk. Közben öccse végigjárta a folyosókat, szobákat és felszólította lányokat, hogy némi holmijukkal mindnyájan a nagyszobában gyülekezzenek, ahol eligazítás lesz!

Mind a húsz lányt betuszkolták a legnagyobb szobába, és elmondták szokatlan jövetelük okát. Tudtukra adták, hogy ők túsok, és ha rendesen viselkednek, nem lesz bántódásuk. Akadt közöttük, aki fölismerte a fiúkat, mert gyakran látta őket a Tünde eszpresszóban. A lányok azt hitték, hogy az egészet csak tréfának szánják, ilyesmi nem létezik! A két testvér idevalósi, apjuk közismert katonaember, alezredes a Határ-őrség laktanyájában.

Azonban hamarosan tudomásul kellett venniük, hogy ennek fele se tréfa, mert aki ellenkezni próbált, azzal szemben azonnal gorombán léptek föl. Néhányuk még föl sem foghatta azt lehetetlen helyzetet, amibe belecsöppentek, a többiek pedig kétségbeestek, vagy sírva fakadtak. Később idegességükben engedélyt kértek arra, hogy kimehessenek a folyosón levő mosdóba. Sorban jártak ki idegességükben, jöttek-mentek; egy edényben vizet is hoztak magukkal, mert a két fiú közölte velük, hogy nem lesz folyton mászkálás!

Mikor visszatértek, a fiúk számolni kezdték, hányan vannak, s akkor vették észre, hogy négy lány hiányzik. Ezért föl váltva mentek megnézni, hová tűnhettek. A WC-k mögött találtak egy olyan kijáratot, amiről nem tudtak, mert nem volt rajta azon a vázlaton, amit magukkal vittek. Azt nem drótozták be, nyilván csak ott menekülhettek ki. Persze, ezt a kijáratot is beszőgezték, hogy többé senki ne szökhessen meg.

Akik ügyesen kijutottak, azonnal a rendőrségre siettek, ijedten és akadozva mondták el, mi történik a kollégiumban, s hogy tudtak onnan kiszabadulni. Az ügyeletes rendőr értetlenül hallgatta beszámolójukat. Nem vette komolyan a bejelentésüket, azt hitte, tréfa az egész, ug-ratni akarják őket, egészen addig, míg a lányok sírva könyörögtek és bizonygatták, hogy igazat beszélnek. Kérték, hogy legalább győződjenek meg arról, hogy a valóságot mondják, és a társaik veszélyben vannak.

Rendőrök a folyosón

A szolgálatban levő rendőrök összenéztek, végül a lányok kétségbeesett beszámolóját mégsem merték semmibe venni, bejelentették az otthontartózkodó rendőrkapitánynak, aki nagyot káromkodott, mikor meghallotta a szokatlan jelentést. Ő is arra gondolt, hogy beosztottjai viccnek szánták, azt felelte a telefonba: - Na, ne hülyéskedjete velem, pihenni akarok! - Majd amikor ráeszmélt, talán ha nem lenne igaz, mégsem mernék zavarni ilyen kitalált történetekkel, ezért azt mondta: - Jól van, mindjárt bemegyek!

A nyugtalansággal telt éjszakán a lányok megsomjajztak, kérték, hogy mehessenek ki vizet inni, mert a szobában nincs vízcsap. Kiengedtek két lányt, a fiatalabb fiú kísérte ki őket azzal, hogy hozzanak be valamilyen edényben ivóvizet, mert nem fogják megengedni, hogy folyton ki-be járkáljanak. Visszafelé azonban a folyosón megjelent két rendőr. A kicsi, aki kíséretül szolgált, csak úgy tudott visszajutni a szobába, hogy az egyik lányt maga elé tartva rohant, a lányt belökte, és szinte együtt estek be az ajtón. A másik lánynak sikerült megmenekülnie, mert a rendőr magához rántotta.

Most már csak tizenöt lány maradt.

Éjszaka folyamán valaki kintről rugdosni kezdte az ajtót. Hangosan, goromba hangon felszólította a fegyvereseket, adják meg magukat. A nagyobbik odaugrott és géppisztolyával leadott egy sorozatot az ajtóra. A lányok halálra váltak ijedtükben, és látták, hogy semmi jóra nem számíthatnak, ha ezek itt begorombulnak.

Rettenetes órák, és napok következtek bent a szobában - a túszoznak, és az épületen kívül maradtoknak is.

Hamar híre futott az eseménynek; a városból vonattal, autóbusszal ki- és bejárók elmondták, mi történt Balassagyarmaton a lánykollégiumban. Reggel megérkeztek a lányok szülei.

A lövöldözés óta nemcsak az a kis terület, a tér környéke volt lezárva, hanem a városba vezető utakon is elrendelték a zárlatot. Ugyanis kiderült, hogy legalább 300 méterre hordozó gépfegyver van a fiúknál, tehát komolyan kell tartani attól, hogy később is használhatják.

Követelések

A fogvatartók olyan követelésekkel álltak elő, amit először senki sem vett komolyan. Az ajtó előtt megállt maga a rendőrkapitány, aki jól ismerte a fiúkat, a szüleikkel baráti kapcsolatot tart, ezért nyugodt hangon szólt be hozzájuk: - Srácok, ne bolondozzatok! Nyissátok ki az ajtót, engedjétek szabadon a lányokat, adjátok át a fegyvereket és gyertek ki önként. - Becsület szavamat adom, hogy nem lesz bántódástok. - tette hozzá kis szünet után.

Kevés erre az a szó, hogy szavainak nem volt hatása, de a felszólítására - barátság ide, barátság oda, - nyomdafestéket nem tűrő hangnemben kapott választ.

- Csak épeszű, normális emberekkel fogunk tárgyalni! - válaszolták - és minősíthetetlen hangnemben nyilatkoztak a helyi rendőrökről, mire kint a folyosón, és a lányok között is hangos röhögés tört ki!

Azok után, amiket a kiszabaduló lányok elmondtak, már kezdték komolyan venni a fenyegetőzésüket, és értesítették a megyei- és országos rendőrhatóságokat. A Tanácsházán mindig nagy volt a forgalom, ott is éjjel-nappal ügyeletet tartottak.

Senki sem aludt a szobában, mert azzal telt el az éjszaka, hogy az idősebb fiú a követeléseiket az egyik lánnyal íratta meg. Komoly képpel utasította, mint egy nagyfőnök, hogy üljön az asztal mellé, mert diktálni akar neki! Eléje tett egy papírt, és tollat nyomott a kezébe. - Írd, amit mondok!

Követeléseink:

Lefüggönyözött autóbustt kérünk, személyzettel, tele tankkal, ami Ferihegyre visz bennünket, a lányokkal együtt.

Gondoskodjanak megfelelő repülőgépről, amivel továbbmehetünk. Uticélunkat nem tesszük nyilvánossá, csak indulás előtt fogjuk utasítani a pilótát, merre induljon.

Kérünk hét géppisztolyt lőszerrel.

Erre megszólal a fiatalabb fiú: - Elég lesz kettő, úgyis tudják már, hogy nem heten vagyunk! - A testvére legyintett, majd folytatja a diktálást:

Készítsenek elő 30 kézi-gránátot.

Szerezzenek be Egymillió dollárt, Százezer Nyugat-német márkát, 400 ezer svájci frankot, és - nehogy azt higgyék, hogy a pénz lopott - az ország első emberének kézjegyével egy olyan nyilatkozatot mellékeljenek a bankjegyek mellé, ami igazolja, hogy a pénzt önként adták.

Mindez déli 12 óráig itt legyen! Különben 10 perc elteltével kivégezzük a lányok felét!

Ha nem teljesítik követelésünket, akkor tovább folytatjuk a kivégzéseket.

A lányok rettegve hallgatták a szavakat, egyikük se aludt, sírással telt az éjszaka. Reggel az írást az ajtó alatt csúszatták ki a folyosóra. Odakint nemsokára megszólalt egy ismeretlen hang és komolyan, megfontoltan szólt be az ajtón:

- Fiúk! Lehetetlen dolgokat kértek. Ezeket nem tudjuk teljesíteni!

- Akkor olyanokat küldjön ide, aki megteszi!

- Nincs az egész országban olyan, akinek ez módjában állna, mert teljes képtelenség, amit kértek.

Ezen aztán elgondolkoztak, mert már írás közben a lány, akinek diktálták, közbeszólt, hogy annyi valuta az országban sincs, mint amit leíratott vele, de őt lekussolták!

Rendőrkülönítmény

Nemsokára a megyétől megérkezett mikrobusszal a rendőrkülönítmény, alezredes vezetésével. Ezután a helyi parancsnok már nem sok jóra számíthatott. Mi is láttuk, hogy a városháza sarkánál posztol, az alacsonyabb rangú rendőrök között.

A városban rendkívüli helyzet alakult ki.

Az országos parancsnok elrendelte, hogy át kell kutatni a Határőrségnél a fiúk apjának irodáját és a páncélszekrényét. Akkor derült ki, honnan van fegyverük, mert feltörték a papa páncélszekrényét, és tudták, hogy ami onnan hiányzik, az van benn fiacskáinál.

Behozták a gyerekek apját, a határőr-alezredest, utasították, beszéljen a gyerekeivel. Apai tekintélyével hasson rájuk, hogy fejezzék be akciójukat, mivel beláthatatlan következményekkel járhat, amit művelnek.

A papa magabiztosan megállt az ajtó előtt, és hatalmassága teljes tudatában szólította fel őket:
- Ne bolondozzatok gyerekek!

Nem sok eredményt ért el ő sem, szégyenkezve kullogott el.

Megérkezett a mama.

Kezébe adták a fiúk követelését. Elolvasta, majd csak úgy, félvállról, ajkát lebiggyesztve, odavetette: - Ez nem az én fiaim írása! - Majd hozzátette: - Az is lehetetlen, hogy ők lőttek ki az ajtón!

Hasonlóan zajlott le a beszélgetésük, mint az előbbi. Olyan választ kapott, hogy majdnem elájult, mikor meghallotta. Ezért lassan, szótagolva szólt be az ajtón és így kezdte: - A-zon-nal nyis-sá-tok ki, mert rá-tok-tő-röm az aj-tót!

- Nem ajánlom - szólt ki az anyjának az idősebb fiú -, mert ha megteszed, két lányt lelövök, és ha sietve nem mész el az ajtóból, használok a fegyvert!

Bent a lányok síri csendben, rettegve hallgatták, ahogy ez a fiú beszél az anyjával.

Mama is megszégyenülten távozott a helyszínről. Többen tanúi lehetnek a párbeszédnek, szinte lincshangulat alakult ki a kapu előtt, ezért rendőrautóval kellett a lakásukra szállítani a fiúk szüleit, hogy a tömegtől és a bent lévő lányok szüleinek haragjától megvédjék őket.

Papa és mama lakásánál is összecsozdult tömeg várt rájuk, fenyegetőztek, amiért ilyen helyzetet teremtettek a városban.

A történetek megértéséhez tudni kell, hogy amikor mindez megtörtént, 1973-at jelzett a naptár.

A szülők

Az apa faluról indult, ami magában véve igazán nem szégyen; sok értékes ember származott már vidékről. Sorkatonai idejének letöltése után - megfelelő iskolai végzettség híján is - tisztí iskolára küldték. Nagy szó volt az akkor, hogy amikor szabadságra hazautazott, és ragyogó egyenruhájában feszítve sétált végig szülőfalujának főutcáján, mindenki csodálatát érezte magán. Úgy súgtak össze mögötte, hogy lám, *nagy ember* lett belőle! Mindez kedvére volt. Szorgalmának köszönhetően haladt előre, míg végül a mi kis városunkba helyezték, kinevezték a Határőrség parancsnokának.

Már korábban feleségül vett egy falubéli leányt, akit pártvonalon szintén „kádernek” szemeltek ki. Őt is iskolára küldték, hogy ha elvégzi, talán ő lesz a falusi párttitkár vagy egyéb vezető. Mindkettőjük természete törtető, hangoskodó, szerették a hatalmukat fitogtatni. Abban egyetértettek, hogy mindkettőjük előtérbe helyezte politikai előmenetelét. Gyermekeik megfelelő nevelésénél is előbbre helyezték a saját karrierjüket.

Fontos beosztásuk miatt szinte egész nap távol tartózkodtak az otthontól, a gyerekek csak úgy nőttek, mint réten a fű, maguktól. Jó anyagi körülmények között éltek, telt mindenre a fizetésükből. Ezért a három fiút ellátták ruhával, mindenféle „menő cuccokkal”, étellel-itallal. A pincében rendezték be külön birodalmukat, ott sorakoztak az üdítők és minden, amit csak óhajtottak. Megvolt mindenük, amit meg lehetett vásárolni, ezért barátaik, és az iskolatársaik irigykedtek rájuk, mert nem mindenkinek telt úgy a drága holmikra, mint nekik. A szülők mást nem is tartottak fontosnak. A gyerekek azt sem tudták, milyen lehet egy meleg, családi otthon. Ebben a környezetben éltek napról-napra. Mégsem ebből származott a nagy baj, hanem abból, hogy mindketten, főleg a papa, szerette az italt, de abból is nem keveset! Ivott társaságban, munkahelyen, vadászatokon, kocsmákban, otthon és mindenütt, ahol alkalom adódott rá. Így aztán magukra maradva akkor sem láttak a gyerekek jó példát otthonukban, amikor végre együtt lehetett a család.

„Csínytevők”

Problémák adódtak velük az iskolában. Ezeket is úgy intézték el, amivel rossz példát mutattak a gyerekeiknek: ugyanis lehülyézték, „reakciósnak” bélyegezték a tanítóikat, akik valamiért szót mertek emelni gyerekeik magatartása miatt. Ha gondok merültek fel velük szemben, mindig kihúzták őket a bajból, s így büntetés nélkül úszták meg tetteiket, amiket már jóindulattal sem lehet csínytevésnek nevezni.

A kerítésen átmászva, a köztisztelenben álló idős szomszédjukat többször meglopták. Ő ájtott és finoman említést tett az apának, hogy valamilyen módon átkerülhetett egy bizonyos tárgy hozzájuk, legyen szíves utánanézni, és visszajuttatni neki. Az apa azonban mocskos szavakkal illette, kikérte magának és fasisztának bélyegezte, majd kizavarta a házból.

Már korábban arról is hallottunk, hogy a nagyobb fiú betört a lakásukhoz közeli ház ablakán, ahol a tulajdonos fölismerte őt. Följelentést tett ellene, s a rendőrségen - a parancsnok közbenjárására, aki baráti viszonyt tartott fenn velük - „jobb belátásra” bírták az illetőt. Kérték: vonja vissza a följelentését. Ezt is megúsza a fiú, mivel a papa mindig minden balhéből kihúzta.

Mindenkinek szemet kellett hunynia tetteik miatt. Megtörtént, hogy több nyáron keresztül a határfolyón csak úgy, heccből, „haverok” jelenlétében átúsztak, még onnan is lopkodtak különféle dolgokat. Számtalan kerékpár került át az országhatáron, majd azok eladásából egészítették ki a zsebpénzüket.

A pince-birodalmukban rengeteg bicikli- és egyéb holmi gyűlt össze, de a szülőknek nem tűnt fel, honnan kerültek oda. Mikor a szolgálatban levő határőrjárőr jelentette a parancsnokságon, hogy a fiúk átkelve a határfolyón, miket hoznak át, a papa még őt fenyegette meg, hogyan merészkedik ilyet állítani? Nem csoda tehát, ha vérszemet kaptak, és nyugodtan folytatták kisdéd játékaikat.

Mindenütt, ahol megjelentek, iskolában, presszóban, moziban felháborító botrányt okoztak. Aztán már nem mertek szólni az apának. Abban az időben gyakran megtörtént, hogy amikor a moziba igyekvők meglátták a bandájukat, nem is váltottak jegyet, mivel tudták, hogy zavart keltenek, vagy ha már megvették, inkább visszaváltották.

Amikor a legidősebb fiú kinőtt az általános iskolából, a tanárok hálát zengtek a Mindenhatónak, hogy végre, megszabadultak tőle, majd ugyanez történt a másik két fiú esetében is.

Ipariskolába írták be a nagyot, de ott hasonló helyzetet teremtett. Lehetetlen viselkedése miatt minden tanár rettegett attól, nehogy összeütközésbe kerüljön a papával vagy a mamával, akit akkor már a helyi párt-székházban személyzetis munkakörben alkalmaztak. Tudták, hogy hamar megüthetik bokájukat, ha szót mernek emelni a gyerek ellen. Történt is hasonló eset, hogy a tanárnak mennie kellett a városból, mivel csemetéjük cinikus magatartásáért megfenyítette a tanulót.

Rendszeresen ki-bejárhattak a laktanyába, ahol apjuk irányítása mellett megtanultak löni. Jó heccnek ígérkezett számukra. Mikor a papa észrevette, hogy jó érzékkel tudják kezelni a fegyvert, megengedte, hogy gyakoroljanak a laktanya udvarán. Azonban hamar megunták, hogy csak egy papírkarikában kell lödözni, - ami semmi, mondta az idősebb. Mások megbotrántoztatására egy alkalommal az utcán elfogott kutyát vittek be, azt kötötték föl egy fára, és arra célozgatnak, nagyot röhögve annak kínját látva. Általában szerették az állatokat kínozni. Otthon a macskájukat berakták a centrifugába. Ezt a „bulit” azért nem tudták kellően élvezni - mondták a haveroknak, - mert nem lehet látni, hogy forgás közben mit csinál a macska? Általában magukra hagyták őket, - ezért tanulás helyett is szerettek ilyenekkel foglalkozni, bőven akadt idejük rá, és az unalmas órák hamarabb elteltek vele.

Hetek bandája

Ebben az időben a nagyfiú már csak az iskola mellé járt, széles ívben kerülte el azt. Inkább a haverokkal csatangolt a városban; heten alkottak egy bandát.

Jó mulatság volt számukra mindaz - amivel botrányt vagy felháborodást keltettek a városban - amikor végigjárták, és sorra feltörték a telefonfülkéket. Egyikből olyan halom tantusz hullott ki, hogy alig bírták beletömni a zsebeikbe. Akkortájt nagy gondot okozott a városi rendőröknek, hogy elfogják a telefonfülke-fosztogatókat, mert hosszú ideig folytatták ezt a tevékenységet. De ugyanúgy tettek az étel- és ital-automatákkal, jó volt megdézsmálni a szalámis szendvicseket, kólát, üdítőt. Tették ezt annak ellenére, mintha olyan rosszul állnának a szüleik anyagilag, hogy nem kapnának otthon eleget enni-inni!

A kisebbik fiú egy alkalommal valahol szerzett egy ezüstmedált, amin horogkereszt éktelenkedett. Ezt követően az emberek megbotrántoztatására a nagy testvér nyakában hosszú láncon lógott, hogy mindenki láthassa.

Már kinőtték a várost, nem tudtak itthon mit kezdeni, ezért felfedezték Budapestet, és ott folytatták botrányos játékaikat, nagy „balhékat” rendezve, ahogyan ők maguk között nevezték ezeket az utazásokat. Nemsokára már a főváros több kerületében jól ismerték a testvéreket, főleg az idősebbet. Egy alkalommal a rendőrök igazoltatáskor megkérdezték, mit hord a láncon? Csak röhögött válasz helyett, hogy bosszantsa őket. Bevitték a kapitányságra, ott tartották néhány napig. Elvették tőle a horogkeresztes láncot. Érdeklődtek apja neve és foglalkozása iránt, mire a fiú szemrebbenés nélkül bemondta. A rendőr nem akart hinni a fülének,

és alig tudta visszatartani magát, hogy pofon ne vágja. Azt hitte, hogy hazudik. Olyan pimaszul viselkedett, gondolom, legszívesebben jól elverték volna.

Ekkor elvették a személyi igazolványát is, azzal, hogy otthon személyesen kell bemennie érte a rendőrkapitányságra. Ezen is csak gúnyosan mosolygott, hiszen jól tudta, hogy a kapitány haverja a papának! Hazautazáshoz kapott kísérlőiratot, amit elhajított, inkább a maradék pénzből jegyet váltott a pályaudvaron. Esze ágában se volt, hogy otthon bemenjen a rendőrségre az igazolványért. Miért is tette volna? A rendőrkapitány személyesen vitte el a lakásukra. Szerencséje volt, mert apáék éppen nem voltak otthon, így ő kapta kézhez. A kapitány kihasználva az alkalmat, igyekezett lelkére beszélni, hogy változtasson a magatartásán, mert nem tudja mindig megvédeni, de minden lepergett róla, sőt, egyszerűen őt is kinevette.

Abban az időben a rendőrkapitány felesége volt a Lánykollégium igazgatója, aki egy alkalommal azt mondta a két fiúnak: - Ha lányok lennétek, megtanítanálak benneteket rendesen viselkedni! Azonban éppen a rábízott leánykollégiumban ő sem tudott fegyelmet tartani. Ennek volt „köszönhető”, hogy sötétedés után két idegen nyugodtan besétálhatott oda. Sőt, az a hír járta, hogy az általa oda kinevezett „nevelő” tanárnőhöz időnként az ablakon jártak be a férfiak.

A szülők is megsokallták a legidősebb fiú viselt dolgait. Egy ízben elővették őt, hogy megfegyelmezzék. Főleg azt hangoztatták, hogy már a karrierjüket kockáztatja magatartásával. Papa megfenyegette, hogy ezután a jövőben minden másképpen lesz! Ekkor a fiú elhatározta, hogy lecsendesedik, mert a fejében már megérett komoly terveit nem akarta kockáztatni.

Dolgozni kell

Egy reggel a papa bejelentette: - Vége a balhéknak! Ha nem tanulsz, dolgoznod kell! - A Határőrség nagy fekete Volgáját a ház elé rendelte, azon utaztak a fiúval Budapestre. Egy gyárban már előre szerzett neki munkahelyet, ahol az igazgatót jól ismerte. Munkásszállásra vitette, ott a legjobb szobában helyezték el; ahol vele együtt csak hárman laktak. Nem nagyon tetszett neki az egyszerű szállás, meg minden együtt. A munkához sem fűlt a foga, mégis hallgatott, nem ellenkezett az apjával.

Nem tetszett neki a környezet, mert észre vette, hogy valaki használta a törülközőjét, a másik szobatársa folyton olvasott, szót se lehetett vele váltani, - a szerinte „öreg pasi” pedig folyton számolgatta a fillérjeit, valamire gyűjtötte. Amikor este lefeküdt, nem tudott elaludni, mert ott horkoltak mellette. Reggel azt mondta magában: - na, nekem ebből ennyi elég volt! Szó nélkül otthagya a szállást, holmijával együtt.

Valami alkalmi munkával keresett némi pénzt, aztán csavargott a városban. Egy hét múlva a szüleinek csomagot kézbesített a postás, benne a munkásszálláson hagyott holmijával. Gyanússá vált a dolog, a papa telefonon felhívta a gyár igazgatóját, érdeklődött, hogy válik be a fia.

- Hogyan? - hallotta a drót végén - nem is láttuk őt!

Kisült, hogy napok óta csavargott, a Keleti pályaudvaron, vasúti kocsikban aludt. A vasutasok kihívták a rendőröket, megint bevitték a kapitányságra, ahol már jól ismerték. Nem első eset volt, hogy összeütközésbe került a rendőrséggel, többször akadt dolga más kerületi kapitányságoknál is.

Ekkor azonban URH-s kocsival, két járőrrel, egy rendőrtiszt kíséretében vitték haza. A kapitányságra érve, áthívták az apját, aki rettentő dühbe gurult azért, hogy őt (!) csak úgy, odarendelik! Persze, haragudott a fia viselkedése miatt is. Hosszasan elbeszélgettek vele, mire az apa fölháborodva elviharzott.

A kapitány még külön is beszélgetett a fiúval, elmondta neki, hogy kitiltották a fővárosból, többé nem mehet oda. Próbált a lelkére beszélni, most már komolyan kell a dolgokat felfognia. Szüntesse be a csavargásokat, és nézzen munka után, ő már nem tudja tartani a hátát viselt dolgaiért. A fiú most is mindenre flegmán, gúnyosan reagált.

Otthon az apja szörnyen begerjedt. - Majd én megmutatom, hogy kell élni! - fenyegette meg őt.

Fodrásznál

Másnap a Határőrség Volgája ismét a ház előtt várta őket. A városba tartottak (5 perces séta); papa nem szólt, hogy miért. Megálltak a városközpont nagy fodrászüzlete előtt, együtt léptek be az ajtón. Mikor megnyírták és megborotválták a papát, a fodrász helyet mutatott a fiúnak.

- Milyen legyen a frizura? - kérdezi tőle. - Katonásra nyírjam?

A papa rábólintott, s mivel sietett a hivatalába, köszönt és távozott.

A fodrász munkához látott és a hosszú, vállig érő haját csomókban kezdte levagdosni. Ekkor a fiú megszólal: - Ne folytassa tovább!

A fodrász megállt az ollóval, és várt. - Miért? - kérdezte kisvártatva.

- Vegye elő a hajnyírót és borotválja le a fejemet teljesen simára - adta ki az utasítást.

A fodrász kétkedve ránézett, mire vigyorogva megnyugtatta: - Teljesen simára kell borotválni!

Mikor elkészült, belenézett a tükörbe, murisnak érezte magát, ott állt a nagyra nőtt fiú egy sima kisgyerekfejjel.

Kint az utcán ismerősökkel találkozott, azok utána fordultak, csodálkozva néztek a kopasz fejére, hogy mi lelte ezt a gyereket? Talán megbolondult?

Neki mindez nagyon tetszett, mert feltűnést keltett vele! Most mindenki őt bámulja! Ráadásul nem olyan, mint a többi, az a sok tökfilkó azzal az egyen-frizurájával! Sosem akart olyan lenni, mint mások. Az a jó, ami megbotránkoztatja az embereket, és azért is, mert így mindenki megfordul utána!

Komoly elhatározás

Egyszer szóbahozták a haverok, hogy ő mivel foglalkozna szívesen?

- Hülyék! - válaszolta. - Azt hiszitek, hogy én majd elmegyek valahova, és robotolok fillérekért? Azt már nem! Elmegyek a városból, meglátjátok! Elmegyek valahová, de nem robotolni, hanem olyan helyre, ahol sok pénzt lehet keresni!

- Hová?

- Tartsatok ti is velem! - szólt leereszkedően a tökfilkónak tartott haverjaihoz. - Nagy lendülettel mutogatva kezeivel magyarázta tovább: - Felmegyünk Pestre, a Nagykörúton felülünk egy buszra, a sofőr elvtársnak pedig azt mondjuk: - Most pedig irány a Férihegyre!

- Hogy gondolod? A busz teljes közönsége előtt?

- Hát persze, ha valakinek fegyver van a kezében, az parancsol mindenkinek!

- De honnan lesz fegyvered?

- Azt csak bízzátok rám! - nyugtatta meg, közben a mellét veregetve.

Ezután a haverokkal még gyakrabban találkoztak, leginkább otthon, a számukra berendezett birodalomban, a pincében. Elcsendesedtek, már nem randalíroztak a moziban és presszókban sem. Nem akartak feltűnést kelteni, készültek a „nagy bulira”. Sokszor már a szülők azt hitték, hogy lám, mégis megkomolyodik a gyerek! Ha valahol kimaradt, azt hitték (mert azt mondta), hogy munkát keres.

Azon a bizonyos szombat délután, sikerült kihozni két fegyvert papa páncélszekrényéből. Tudták, hogy szabad az út, mivel éppen részegen horkol otthon. Szabad bejárásuk volt a Határőrségnél, a kapuban őrt álló kiskatona már meg sem kérdezte, mi járatban vannak, nyugodtan besétáltak apjuk irodájába, senki se nézett utána, mit keresnek ott.

Délután ketten végigjárták a „bandát”. Először, amikor szó esett a nagy buliról, a haveroknak is tetszett a dolog, de akkor még nem gondoltak arra, hogy valóban megtörténhet. Tulajdonképpen nem is vették komolyan, mert mindig hűsködött a haverjuk, olyan furcsa dolgai voltak, csak ámultak rajta, amiket összehordott. Azonban mikor meglátták a két testvér kabátja alá dugott hatalmas géppisztolyokat, megijedtek, majd sorban, egyenként lemaradtak. Egyikük kiment a vasútállomásra, úgy megijedt, hogy vidékre utazott a nagymamához, és este hiába várták otthon. A többi is lemondta, vagy megígérte, hogy ott lesz, de mégsem ment el a találkára. Végül a testvérek ketten maradtak.

Igaz, nem törvényszerű, de nem is csoda, hogy a gyerekek ilyenné formálódtak. Leányom éppen egyidős az idősebb fiúval, és az általános iskolában egy osztályba jártak. Már akkor igen sok gond adódott körülötte; a hasonló korú, eleven gyerekkel mindig összeütközésbe került. Aki ismerte, azt állítja, hogy időnkint, mikor felbosszantotta valaki, félelmetes, gyűlölködő pillantásával szinte ölni tudott volna.

Fiatal rendőrtiszt indul egy csomaggal

Telnek a napok, bent a lányok egyre nehezebben viselik szörnyű helyzetüket, de a kopasz fiú hajthatatlan. Most már országos szinten, az eddiginél is nagyobb készültséget, és intézkedéseket vezettek be.

A véletlen, illetőleg az Internet segítségével nemrég' további konkrét adatok birtokába jutottam. E-mail érkezett hozzám, benne a következő sorokat olvastam: „*Balassagyarmat... Életem három napjának története köt a városhoz. A 70-es évek elején a kollégiumi túszerződés háttér-szereplője voltam.*”

Szilágyi Szabolcstól - aki rendőr-alhadnagyi rendfokozattal teljesített szolgálatot - tolmács-tisztként vonták be a túsdráma idején a belügyi válságstádba. Tőle idézem a következőket:

„A nyíregyházi megyei rendőr-főkapitányságon - amolyan 'sajtótól kölcsönként kádereként' - egy infarktusban meghalt őrnagy helyettesítőjeként - magyar-orosz tolmács beosztásban dolgoztam három éven át.

Szolgálatom első évében egy kora délután parancsot kaptam felettesemtől: az ő sofőrjével azonnal induljak a záhonyi határra, ahol egy szovjet KGB tisztől át kell vennem egy csomagot és azzal az ott kapott címre kell mennem.

A záhonyi híd piros vonalánál újságpapírba csomagolt ilyen-olyan gázkivető lőfegyvereket kaptam, s hozzá 10 percesnél nem hosszabb kiképzést, végül a címet: Balassagyarmat - városi rendőrkapitányság. Az orosz tiszt nem tudta, vagy nem mondhatta, mi lesz a feladat, illetve mi történik abban a városban.

A sofőrrel a fagyos utakon száguldottunk (mert a parancs így szólt: az élet- és vagyonbiztonság megőrzésével, de a lehető leggyorsabban...) Balassagyarmat felé. Mindvégig találgattuk, mi történhetett.

A kapitányságon Kőrösi vezérőrnagytól (belügyminiszter-helyettestől), aki az akció parancsnoka volt, mindent megtudtunk. Azt is, hogy esetleg az én feladatom lesz a bénító gáz belövése a kollégiumi szobaajtó kulcslyukán át, vagy hajnalban tűzoltólétrával felmenni az ablakpárkány alá és rakétapisztollyal lövöm be a gázt.”

A következő idézet szintén Szilágyi Szabolcstól származik:

„Az akciót irányító válságstáb a kollégiumi krízis majdnem első napjától igyekezett állandóan pontos képet nyerni arról, hogy adott pillanatban mi történik a lezárt helyiségben. Ezt nem lehetett csupán a rendőri fantáziára bízni, ezért a technikusok rendkívül finom, zajmentes befűrésokat végeztek kívülről a szoba falaiba, hogy a helyszín hangjait minél jobban érzékelő mikrofonok közvetítsék a benti történéseket. Ez volt az egyik legfontosabb forrás, amiből az akció parancsnokát, Kőrösi vezérőrnagyot körülvevő szakértői stáb a nappalok és éjszakák neszéből, a benti beszélgetésekből pontos és fontos pszichológiai következtetéseket vonhattak le. Így követhették percről percre, hogy mire kell felkészülni, esetleg mikor kell vállalni a legnagyobb kockázatot: a háló ajtajának betörését, a lehető legtöbb leány megmentése érdekében.”

Válsághelyzet

A várost ellepték idegenből érkezett egyenruhás rendőrök és civil ruhás nyomozók. Az egész akciót az országos szervek irányították, külön parancsnok irányításával. Ezért történhetett meg, hogy a városi rendőrkapitány is ott posztolt a városháza sarkán, együtt a többi helyi rendőrrel.

A kollégiummal szemben levő épületekben mesterlövészeket helyeztek el: két helyen, a Tanácsházán, az elnök irodájában és a díszteremben, és a Megyeháza padlásán. Hatalmas barikádokat emeltek szemben az ablakokkal - ahol az események zajlottak - valami matracfélét egymásra tornyozva, s mögöttük foglalták el helyüket a mesterlövészek.

Irodám, a titkárság ablaka szemben nyílt a kollégium szobájával, ahol a lányokat bezárva tartották a túszejtő fiúk. Jól lehetett látni, mi történik a túloldalon. Az ablakokat már első nap be kellett függönyöznünk és felszólítottak, hogy ott ne mutatkozzunk. A függöny mögül, a fal védelme mellett azért időnként leselkedtünk, hogy mi történik velünk szemben. Egyik estefelé láttuk, hogy két pár táncol a szobában. Nem tudtuk mire vélni, azt hiszem, akkor kaphatták meg a kért rádiót, zenét foghattak rajta.

Megyeháza

Másnap át kellett költöznünk az épület ellenkező oldalára. Felhívták a figyelmünket, hogy túl közel vagyunk, veszélyes itt tartózkodnunk. Utána már csak néhányszor, szinte a földön kúszva lopakodtunk vissza, ha valamilyen szükséges dolgot át akartunk vinni az ideiglenes helyünkre.

Szerdai napon történt, hogy az egyik lány váratlanul az ablakhoz rohant, egy vödröt dobott ki, tele szeméttel, és hirtelen átlendítve magát, kiugrott az ablakon, a zászlórúdba kapaszkodva, leugrott a járdára. A közelben készségszorgban levő mentőautó orvosai, ápolói azonnal segítségére siettek, s percekben belül a kórházba vitték, ahol megfelelő orvosi ellátásban részesült.

Az idegosztály főorvosa (dr. Samu István) már többször bement a lányokhoz, vizet, élelmet és gyógyszert vitt nekik, addig, amíg a gengszterek megengedték neki. Ő is bekísérte a lányt a mentőautóval, aki lábtörést szenvedett. Operáció előtt néhány percig tudott vele beszélni, így sikerült a legfontosabbakról tájékozódnia, hogy mi történt eddig a szobában. A híreknek az akcióval megbízott parancsnok nagy hasznát vette.

Több lövés dördült

Akkor már nekünk sem engedték meg, hogy a helyünkön dolgozzunk, de helyesen jártak el, mert minden érthető ok nélkül **óriási robajra lettünk figyelmesek, egymás után több lövés dördült**, nagy visszhangot keltve a szinte üres térségben. Mit, vagy kit akartak lelőni? Ekkor már teljesen kihalt volt az épület utcai része, csak elbarikádózva, a mesterlövészek tartózkodtak a kijelölt helyükön, készen, a parancsra várva.

A városháza emeleti részén elhelyezkedő díszterem ablakainak nagy része a főutcára nyílik, ahonnan jól szemmel lehet tartani azt a helyiséget - ahol a túsok és fogvatartóik tartózkodtak, s onnan jól be lehetett látni az irodákba. A nagyterem bejárati ajtajától jobbra állt egy hagyományos ruha- és kabátakasztó; ráaggatva kabáttal-kalappal. A merénylők azt hihették, tán valaki ott áll, a sarokban. Rácéloztak, és a terem falában hosszú ideig jól látható volt a 10-15 centi mély lyuk, ahová a lövedék becsapódott. A mellette levő elnöki irodába is belőttek.

Városháza

Az események után azonnal elrendelték az épület teljes kiürítését. A Városházáról mindenkit hazaküldtek; a hátsó udvar felé hagytuk el munkahelyünket. A tanácselnök is átköltözött a Pártszékházba. Senki sem maradt az épületben, a szolgálatban lévőkön - és természetesen - a mesterlövészekén kívül.

Ezután már csak közvetve tudtam az eseményeket követni. Beosztásomnál fogva azonban még ezután is, mindenről tájékoztattak.

Egyre több intézkedésre került sor az utca túloldalán, ahol a „főhadiszállás” volt. Most már az egész város tele volt az ország területéről iderendelt rendőrökkel, nyomozókkal, különféle tanácsadókkal és szakértőkkel.

Mindenütt rendőrkordont állítottak fel. A fogvatartott lányok szüleit sem engedték már be a városba. Azok, szegények minden nap elzarándokoltak, és a város határánál posztra helyezett rendőröket faggatva érdeklődtek, és könyörögtek, hogy bejöhessenek újabb hírekért.

Ostromállapot uralkodott a máskor csendes városban. A hírszolgálatot leállították. Sem rádió, sem TV, sem újságok nem tudósíthattak a történekekről. Csak egy ízben engedélyeztek néhány, szinte semmitmondó rövid közleményt megjelentetni. Pedig nemcsak a fiúk váraoztak türelmetlenül a szobában bezárva, hanem a város lakói is várták a híreket, hogy mi történik tulajdonképpen, mert néhányunkon kívül senki sem tudott semmiről. Borzasztó volt a napokig tartó váraozás.

Túszok

Képzeltető, mit élhettek át a fogvatartott lányok a két fegyveres, kiszámíthatatlan természetű fiú mellett, ivóvíz, tisztálkodási lehetőség, váltás ruha, élelmiszer nélkül, és csak néhány alkalommal kaptak lehetőséget arra, hogy kintről kaphassanak valamit. Dr. Samu István, a kórház pszichiátriai osztály főorvosa vállalkozott már az első napokban - megnézni, milyen egészségi állapotban vannak bent a lányok -, és arra, hogy vizet, némi élelmiszert bevigyen nekik.

De mit számított az? Sokan voltak, nem elegendő számukra az a kevés víz is, amit néha beengedtek a túszajtók, mivel néhány perc alatt elfogyott. Utána előfordult, hogy sokáig semmit sem lehetett beadni nekik. Étlen-szomjan, rettegésben teltek nappalok és éjszakák.

Első napot követően a toalettre sem tudtak kijárni. Szörnyű állapotok uralkodtak a szobában, ahol annyi ember egy helyiségben, napokig tisztálkodási lehetőség nélkül tartózkodott, s amíg a vödör vizet nem kapták meg, addig a sarokban végezték el a vissza nem tartható szükségleteiket. Utána a vödröt használták erre a célra, s ezt, amikor a kopasz túsztartó kegyesen megengedte, kiönthették az ablakon át a járdára...

Tiszta ruhájuk hamar elfogyott, mert nem mehettek vissza saját szobájukba, s azt használták, amiket a szobában levő szekrényekben találtak. Azt sem engedték meg, hogy a szívbeteg lány áthozza gyógyszerét a saját szobájából. A félelem - amit át kellett élniük, amikor a két kamasz többször rájuk fogta a fegyvert, s azzal fenyegetőzött, hogy kivégzi őket - lassan felőrölte idegeiket. Később elmondták, hogy naponta több alkalommal letérdeltették, vagy fal felé fordították őket; többször megígérve, hogy mindnyájukat kivégzik. Rettenetes volt, amikor minden ok nélkül rájuk fogták félelmetes fegyverüket, máskor csak úgy, szórakozásból csattogtatták, ijesztgetve őket a „játékszerükkel”.

Minden a két fiú hangulatától függött, sosem tudhatták, mit tehetnek, mit nem? Aludni sem engedték őket. Mikor látták, hogy valaki elálmosodik, vagy behunyja a szemét, fegyverrel lökdösve ébresztették fel. Volt, amikor mindnyájuknak két egész napon át, éjjel-nappal, az ajtó elé helyezett emeletes ágyon kellett szótlanul, némán ülniük. Ezt akkor rendelték el, amikor kívülről valaki azt mondta, ha nem adják meg magukat, rájuk törik az ajtót. Válaszul kiszóltak, hogy nyugodtan törjék be, vagy lőjenek be, mert ott ülnek sorban a lányok. Gyakran még azt sem engedték meg, hogy egymáshoz szóljanak. Aki megmukkant, azt rugdosták, vagy a fegyverrel lökdösték.

Érthető, hogy napok múlva már teljes letargiába estek, közülük a legfiatalabb, már öngyilkosságon törte a fejét. Később aztán már mindenről lemondva, semmit sem vártak, azt hitték, hogy vége az egésznek, és itt fogják őket agyonlőni. Még azt is félve merték megkérdezni, hogy írhatnak-e búcsúlevelet a szüleiknek. Arra gondoltak, hogy azzal is telik az idő. Miután kegyesen engedélyezték túsul ejtőik, szinte valamennyien szomorú és kétségbeejtő búcsúlevelet írtak szüleiknek - néhányuk a szerelmüknek - csak pár sort. Mikor kiadták a leveleket, a parancsnok úgy döntött, hogy azokat nem továbbítja, ne keseredjenek el még jobban a szülők.

Egy csinos, magas, szőke lány volt köztük, aki régebről tetszett az idősebb fiúnak. Gyakran kísérgette, helyesebben kifejezve - követve őt, sokszor várta az állomáson, mikor otthonról megérkezett a kollégiumba, de a lány nem állt vele szóba. A kollégiumban volt egy tábla, amelyre ki szokták írni, ha valaki levelet vagy csomagot kapott. Egy alkalommal neki is jött ismeretlen valakitől egy különös levelezőlap. Most visszaemlékezett arra, hogy csak egy barátságos megszólítás volt rajta, és az a szó: „VENDETTA”. Azt se tudta, mit jelent. Tanárnőjétől érdeklődött, aki megmondta, hogy vérbosszú a jelentése. Az aláírás pedig: **Al Kapóne** (így: Al Capone helyett.) Akkor az egész nem értette. Most eszmélt rá, hogy a levelezőlapot csakis ez a kopasz fiú küldhette neki.

Most egy alkalommal magához rendelte, és kedveskedve, kivételezve akart hozzá közeledni. Mindezt ő nem fogadta el, - megmondta neki, hogy csak úgy bánhat vele is, mint a többi lánnyal.

A fiú kitett magáért, mivel nem tett a kedvére, azzal büntette meg, hogy meztelenül kellett az ágy teljesen csupasz sodronyára feküdnie, és egész éjjel nem mozdulhatott el onnan. Reggelfelé a lány kijelentette, hogy nem hajlandó tovább ott feküdni, még ha agyonlővi, akkor is fölkel onnan.

Csütörtök

A fiúk hajthatatlanok. A lányok teljesen kimerültek. De nemcsak nekik fogyott el testi-lelki erejük, hanem a kirendelt orvosoknak, ápolóknak, a rendőröknek és mindenkinek, aki már közel egy hete éjjel-nappal szolgálatban állt.

A válságstáb tárgyal. Birtokukban van a gáz, de - főként dr. Samu ideggyógyász-főorvos tanácsára - elvetették annak bevetését, mivel kiszámíthatatlan következményekkel járhatna. Nemcsak egészségügyi szempontból, de azért is, mivel ha a főkolompos fiú észrevenné, elég egy másodperc, és halomra lövöldözhetnék túszaikat.

Végül más döntés született, de minden titokban maradt az utolsó percig.

Mindenféle hír kezdett elterjedni a városban, de én az utolsó nap történéseit nem tudtam figyelemmel kísérni. Rokonságunk körében haláleset történt. Péntek reggel Budapestre utaztam, temetésre. Még abban sem voltam biztos, hogyan sikerül kijutnom a városból. Az autóbusz-állomást áthelyezték a vasútállomás előtti térre, onnan indították az autóbuszokat is.

Temetés után a testvéreim és az egybegyűlt rokonság hihetetlenül hallgatta a történeteket, mert a hírzárlat miatt alig szivárgott ki valami. Arra gondoltak, hogy az a néhány mondat, amit egy alkalommal közöltek a rádióban, csak kósza hír lehet.

Aznap szép napos idő volt. Koradélután mentem ki az Engels-térre, a Balassagyarmatra induló autóbuszra várva, ahol már otthon érezhettem magam. Ugyanis sok idegen - az események miatt érdeklődők - városi- és környékbeliek ácsorogtak a busz körül, mind az „eseményekről” társalogtak, amúgy „nógrádias tájszólással”. Szókincsük ugyanis csaknem az úgynevezett „négybetűs”, az emésztéssel- és a nemi élettel kapcsolatos trágár kifejezések bő tárházából állt.

Mikor fölültem a buszra, hazafelé a mellettem ülőtől hallottam, hogy otthon végre, vége mindennek és már az autóbusz is a megszokott helyre, nem a vasútállomásra érkezik.

A részleteket hazaérkezésem után főnökömtől, és azoktól tudtam meg, akik az utolsó percig tanúi voltak az eseményeknek.

Elhúzódott az ügy

A fiúk nem adták meg magukat, lehetetlen kéréseiket nem akarták, de nem is lehetett teljesíteni. Ezért a szakemberek olyan pontos tervet dolgoztak ki, amivel a lányok életét nem veszélyeztetik. Ez a terv az utolsó percig titokban maradt, erről csak a parancsnok és helyettese tudott. Várni kellett az akció indítására, mivel a kopasz fiút baleset érte. De úgy is lehet mondani, hogy a hosszú várakozás alatt, az egyik lánynak az idegei felmondták a szolgálatot. Kileste, hogy a vezér mikor tesz valami olyat, amikor ő akcióba léphet. A következő eset legalább két nappal hosszabbította meg kegyetlen fogságukat.

Akármennyire fáradtak, fásultak voltak is, azért mindig azon törték a fejüket, hogy tenni kellene valamit. Arra figyeltek, hátha végre az idősebb fiú is elálmosodik, elfárad.

De annyira éber volt, szinte csoda, hogy ennyi ideig bírt mindenre figyelni, állandóan készenlétben állni. Ők sem tudhatták, hogy odakint mire készülnek, és biztos, hogy a lányoktól is tartottak valamennyire. Hiába fegyvertelenek, mégis létszámban többen voltak, és elkeseredésükben ki tudja, nem készülnek-e valamire. A kicsit egy alkalommal meg akarták győzni, hogy fejezzék be az akciót, mert teljesen képtelenség követeléseiket teljesíteni. Az talán hajlott volna rá, végül mégsem tett semmit, ő is tartott az erőszakos természetű bátyjától.

Már annyira legyengültek, fáradtak, és kimerültek voltak mindnyájan, hogy ilyenkor minden megtörténhet akarva-akaratlanul. És eljött a perc.

A kopasz letette gépfegyverét maga elé az asztalra, lábait kényelmesen melléje, szintén az asztalra helyezte, majd jól kinyújtózott. Úgy érezte, hogy fekvő helyzetben jobban pihenhet.

És ez a rövid figyelmetlenség elég volt ahhoz, hogy az egyik lány villámként ott termett mellette, fölmarkolta a géppuskát. A fiút annyira meglepte az egész, hogy szinte megbénította a lány merészsége. A lány kicsit gondolkodott. Bármit is tettek ellenük a fiúk, azért megölni, rálőni képtelen lett volna. A fiú feje fölé emelte a fegyvert, nem sújtott le vele, inkább csak gondolkodott, majd ráejtette a nehéz vasat. Így is megsérült a fejbőre az egyik füle mellett.

Mindketten megijedtek, és a szobában tartózkodóknak elállt a lélegzete. Lehet, hogy már mindennek vége? Most már nemcsak fenyegetik, hanem valóban kivégzik őket? De - ki tudja miért - a fiú megőrizte nyugalját.

A lányok viszont odaugrottak, körülvették, és testükkel védték őt, és egymást.

Dermedt csend borult a szobára...

Mindkét fiú uralkodott magán. Most nem éltek megtorlással, nem rugdosták a lányokat, mint máskor. Arra gondolt a vezér is, hogy talán a félelemtől, az éhezéstől megbolydult a lány agya és nem tudatosan cselekedett.

Kopasz fején viszont a vágás alaposan vérzett. Találtak az egyik szekrényfiókban zseb-kendőket, azzal letisztították a sebet és a fiú, a kezével fogva nyomta a rongyot, hogy a vérzés elálljon. Egész nap fogta a sebet. Aztán észrevette, hogy kutatás közben valami furcsa kötött sapka kiesett a szekrényből. Fogta, és a fejére illesztette. A sapkán két oldalt fül volt, s úgy nézett ki a fejen, mint egy nyuszi.

Nyuszisapka

Fogta a nyuszisapkát, ráhúzta a fejére. Kicsit szoros, de arra jó, hogy legalább tartja a zsebkendőket, és nem kell a kezét folyton a fejében tartani.

Ezzel egyidőben kint, a parancsnokságon már elkészült a terv a lányok megmentésére, és csak a kellő pillanatra vártak, hogy a mesterlövészek teljesítsék a parancsot. De még ezután is sokáig hiába figyelték az ablakot. Eddig mindig szemmel lehetett tartani a szobát, jól beleláttak a távcsővel. Azt is mindig tisztán ki lehetett venni, hogy ki járkal az ablaknál.

Most a kopasz fiú nem mutatkozott. Utána, talán egy nap múlva, furcsa dologra figyeltek föl. Úgy látták, hogy az egyik lány - ki tudja miért - valamilyen füles-sapkát hord a fején, és azt soha le nem veszi. Érdekes, hogy ezt eddig sosem látták!

Az akció parancsnoka állandó kapcsolatot tartott a budapesti központtal. Onnan is türelmetlenül érdeklődtek, miért nem történik semmi? Abban közös volt a véleményük, hogy a lányoknak haja szála sem görbülhet, csak akkor cselekedhetnek, ha a vezér fiú kerül a látókörükbe, de akkor is csak teljes biztonsággal.

Így telt el még teljes két nap. A parancsnok végigjárta a mesterlövészeket, minden helyen megfordult. Érdeklődött, miket észlelnek? Az egyik azt mondta, hogy neki nagyon gyanús az a nyuszi-sapkás lány. Talán nem is lány? Ekkor kezdték mindnyájan jobban vizsgálni távcsővel, hogy valóban ki hordja fején azt a füles sapkát. Később az egyik mesterlövész azt tapasztalta, hogy a sapka egyik oldalán mintha látható volna a fejbőr, néhány napos rövid borostával a sapka körül.

A parancsnok elrendelte, hogy alaposan utána kell járni, mi a helyzet. Teleobjektíves fényképezőket rendeltek ki Budapestről, akik három órán belül megérkeztek. Fényképeket készítettek, kinagyították. Most már bebizonyosodott, hogy a sapkás - nem lány. Ugyanaz a nadrág van rajta, mint amelyet előzőleg a fiún láttak, a melle lapos, és a sapka alatt, kopasz feje mellett a fülénél, valóban jól látható a többnapos-borosta.

Ez az idősebb fiú! De minek a sapka a fején? Ki tudja! De most már mindez nem számít.

Az akció vezetője tárgyalt a fővárosiakkal, és ismét szigorú készültséget rendelt el. Minden mesterlövész azonnal jelentse, ha olyan helyzet áll elő, amikor teljesen biztos, ha csakis, és csakis ő látható, s jól figyeljenek, mert akkor azonnal kiadja a tűzparancsot.

A fiúk elővigyázatosak voltak a szobában. Annak ellenére, hogy már ők is ki voltak merülve az éhezéstől, szomjazástól és az álmatlanságtól, de arra nagyon vigyáztak, hogy az ablak közelébe se menjenek. Egy alkalommal a nagyobbik kicsit közel lépett az ablak felé, akkor öccse hirtelen elrántotta onnan. - Vigyázz! Lelőhetnek!

Ólomlábakon haladt az idő. Ha ez így megy, ki kell őket csalogatni, de úgy, hogy egyetlen lány se legyen veszélyeztetve; azt a pillanatot kell kihasználniuk a mesterlövészeknek. Csak a kopasz, az idősebb lehet a célpont; úgy szólt a szigorú parancs, hogy senki mást nem szabad veszélyeztetni!

Megint egy idő óta csak a lányok mozgása volt észlelhető.

Csend, vihar előtt...

Pénteken délből jött el a pillanat, de nem véletlenül, hanem előre megtervezve. A válságstáb eldöntötte: most már nem lehetett tovább várni, öt napja szenvednek bent a lányok, nincs más választás, be kell fejezni...

Kint az utcán, és a városban is mély csend honolt... Vihar előtti csend... Már kint és bent is kimerült mindenki. Egyiküket sem érdekelte már semmi. Bent a lányoknak megtiltották a fiúkat, hogy bármit tegyenek. De már erejük sem volt semmire, mindnyájan szinte önkívületi állapotba süllyedtek.

Aztán az egyik lány megfogta a vödört, amit WC-nek használtak, a szoba közepéig botorkált vele. Ki akarta önteni az ablakon, de nem merte megtenni engedély nélkül. Félt, ki tudja, mi lesz a fiúk reakciója. Olyan idegeseknek látszanak. A vezér a rádiót babrálja. Szeretne valamit hallani, hátha a déli hírekben bemondanak már valamit róluk is? De az csak recseg, és megállás nélkül csak a szünetjelet lehet hallani még mindig. Arra gondolt, talán kimerült benne az elem.

Minden készen áll

Kint a folyosón szintén csend, - halkan mozog mindenki, pedig ekkor már az előkészületek javában folytak! A kutyákat rövid pórázon, halkan vezették ki a szobából - ahol addig tartózkodtak - csendre intették, azok pedig felemelt orral, izgalommal szaglászta a levegőben. Az okos, betanított állatok érezték: nemsokára szükség lesz rájuk!

Minden készen állt. Egyik szobában orvosok és más egészségügyi szolgálatot teljesítők várakoztak. A főorvos bement hozzájuk és közölte velük: talán nemsokára vége az egésznek. Készüljenek föl, lehet, hogy menteni kell. Ott várakoztak életmentésre felkészülve, hordágyakkal, mindenre készen. Mindez olyan csendben zajlott le, hogy semmi sem hallatszott be a szobába.

Bent a szobában a nyusztisapkás látva, hogy a lányok nagyon idegesek, megengedte, hogy egy kicsit mozogjanak, de csak az ágy körül. Azt mondta, hogy az ablak előtt ne mászkáljanak. Beszélni sem engedte őket.

Az óramutató közeledik a 12-höz... A rádióból még mindig a szünetjel hangzik. Milyen furcsa! Mintha máskor nem szólna ilyen sokáig - jegyezte meg idegesen a kopasz.

Az akciót országos szinten tervezték meg.

A Kossuth rádióban másodpercnyi pontossággal megszólalt a déli harangszó, azzal egyszerre kondult meg Balassagyarmat valamennyi templomának harangja... Különösnek tetszett ez a városra boruló nagy csendben...

Ugyanakkor elindítottak egy hatalmas teherautót a park felől, a kollégium előtti széles járda felé, ami rettenetes robajjal érkezett az épület elé, zörögve a járdán, közvetlenül a fal mellett megállt, de tovább zúgott, nyikorgott kegyetlen hangokat hallatva. Szinte kibírhatatlan a dübörgése - a benti csendhez viszonyítva.

A hangzavar inkább a környéken lakóknak tűnt föl, de a közeli házakban élők semmit sem láthattak az egészről. Már korábban mindenkit figyelmeztettek a várható eseményekre, és szigorúan elrendelték: sem ablakokban, sem a kapukban ne mutatkozzanak. Bármilyen történék, maradjanak védett helyen, mert a gyerekek nem játék-pisztolyokkal vannak felszerelve, hanem igazi, messzire (300 méterre) hordó, veszélyes lőfegyverekkel. Így hát senki sem sejtette, mi okozza a nagy zajt.

Idegtépő csend

Elhangzottak a déli hírek a rádióban. A vezér dühében földhöz vágta a rádiót. Micsoda dolog, hogy „nagy tettükről” meg sem emlékeztek?

Odabent percek teltek el, míg a szinte alélt társaságból valakinek feltűnt: - Mi ez láрма odakint? - Az egyik lány tette fel a kérdést. Most már bent a szobában mindenkinek feltűnt a síri csend utáni idegtépő dübörgés, ami a falakat is megremegtette, és egyre elviselhetetlenebb lett.

A lány meg csak állt a szoba közepén, félúton, vödörrel a kezében; addig, amíg a vezér hallgatta rádiót, meg sem mert mozdulni. De most halkan megkérdezte: - Kiönthetem a vödört?

A fiú elsápadt arccal csak hallgatott, s a lány ezt úgy könyvelte el, hogy megteheti, mert ha nem szól, az annyit jelent. Lassan, óvatosan lépkedett vödörrel a kezében az ablak felé, majd megállt. Szabad kezét szája elé emelve, csak annyit szólt: - Szent Isten! Micsoda tömeg odakint! Tele a tér és az út katonákkal és teherautókkal! Gyertek! Nézzétek!

A lányok indultak volna, de a kisebb fiú eléjük tartva pisztolyát, nem engedte őket tovább. Bátyja felállt, az asztal mellől kilesett, de onnan csak a háztetőkre látott, s ott semmi különöset nem észlelt. (Pedig ha tudta volna, hogy négy helyről lövésre készen várakoznak arra, hogy őt megpillantsák...)

Az egyik lányt maga elé rántotta és kinézett az ablakon.

Közeledik az ablak felé!

Az utca túloldalán, rádióján bejelentkezett a mesterlövész, jelenti a parancsnoknak, hogy a nagyfiú közeledik az ablak felé!

- Csak azt mondja, mi a helyzet! Biztos, hogy száz százalék az esély?

- Ezer! - válaszolta a mesterlövész. Csendben, izgalommal várakozott tovább.

Az alezredest idegesítette, nem tudta elképzelni, mi történik, ezért megkérdezte: - Most mi a helyzet?

Semmi válasz, már azt hitte, hogy valami baja van a mesterlövésznek! - Mondja gyorsan, hogy mit lát? Csak vigyázzon, csak akkor, ha már biztos!

- Tudom!

Közben a szobában a kisebb fiú rémülten észlelte, hogy bátyja az ablakban áll! - Gyere onnan, mert lelőnek! - kiáltott rá. A fal fedezékében sietve igyekezett megközelíteni, el akarta rántani a testvérét.

Szemben a mesterlövész úgy érezte, eljött a pillanat, és parancsra várt.

- Parancsnok úr, engedélyt kérek - suttogta halkan.

- Rajta!

És beteljesedett, ami várható volt.

A déli harangszó óta alig telt el negyedóra, amikor a nagy csattanástól a közelben egyszerre minden és mindenki elnémult. Bent a szobában azt sem lehetett kivenni, hogy a nagyobb lőtt-e ki az ablakon, vagy kintről jött a lövés ide, a szobába. Csak azt látták, hogy a fiú összecsuclik,

kezeből kiesik a fegyver... Egy pissenés, egy jajszó sem hagyhatta el az ajkát. Szempillantás töredékrésze se múlt el, és vége volt. Alatta patakzott a vér. A teremben mindenki holt-sápadtan meredt élettelen testére.

Vége a tragédiának!

Amikor a lövés eldőrdült, kívülről még abban a pillanatban beszakították az ajtót és rendőrök, kutyák rohantak be a szobába.

A fiatalabb fiú odaugrott testvéréhez, sápadtan, halálra rémülve ordította: - meghalt! - miközben értetlenül, szinte segítségért esdekelve pillantott körbe a szobában. Úgy tett, mintha sosem gondoltak volna arra, hogyan fejeződhet be rémtettük...

Testvére valóban, ott feküdt arcával lefelé a padlón, élettelenül, halántékából ömlött a vér. Körülötte rendőrök, felé fordított fegyverrel. A fiú lassan emelkedni kezdett holt testvére mellől, kissé hátrált, miközben szemét nem tudta róla levenni. Talán most fogta föl igazán, mi történt. Kezeből eldobta a fegyverét, majd kezeit fölemelve, fejét lehajtva fordult a rendőrök felé és halkán mondta: - megadom magam!

Őrizetbe vették, a fegyvereket összeszedték.

Óriási láрма követte a történeteket. A kutyák felszabadulva nyüszítettek és csaholtak. A lányok most kezdtek eszmélni, sírtak, jajgattak, közben egymás nyakába borultak az örömtől, hogy végre, szabadok, és életben vannak! Egyik társuk ijedtében eszméletlenül esett össze. Őlben vitték le őket az orvosok, az ápolók és a rendőrök a mentőautókba, amelyek napok óta ott sorakoztak a közelben.

Megjegyzés

Hat nap telt el, végre, mindenki föllélegzett, a város fölébredt rémálmából. Vége a drámának!

A kórházban minden lányt kivizsgáltak. Szeretettel vették őket körül orvosok és ápolók. Mindenki tisztában volt azzal, mit kellett kiállniuk. Néhány hétig megfigyelés alatt maradtak. Némelyikük hamarabb átvészelte a szörnyű megpróbáltatásokat, de olyan is akadt köztük, aki évekig viselte a következményeket és álmából riadtan ébredt.

Az országos különítmény tagjai, mindenki, akik az akcióban részt vettek, fáradtan értékelték ki a helyzetet. Igaz, sokáig elhúzódott az ügy, de mindennél fontosabb, hogy a lányok tragédia nélkül úszták meg a szörnyű megpróbáltatásokat. Az egyetlen áldozatot pedig nem lehetett elkerülni. Egy fiatal élet volt az ára a lányok szabadulásának.

Az épület előtt összecsdődült tömeg szétoszlott. A lányok szülei végre megnyugodtak, hogy épségben láthatták viszont gyermekeiket. Az utcán, a városban helyreállt a rend, megindult az élet. A városközpontban kinyitottak a boltok, megkezdődött a munka a hivatalokban.

A fiúk szülei mindezt nem várhatták meg. Nem tudták megemészteni, hogy ilyen szégyenbe kerültek. Már korábban, mikor a kollégiumban a rendőrkapitány rendreutasította őket, megütötte őket a parancsoló hang.

- Hogy beszélsz velem? - utasította volna rendre a fiú apja.

- Most én kérdezlek, és én utasítalak!

Furcsa volt annak most egyszerre ilyeneket hallani, aki eddig mindig, mindenkinek parancsolt.

Nem tehettek mást, szégyenkezve, szinte menekülve hagyták el az épületet. A felzúdult tömeg, a szülők, akiknek gyermekei bent voltak az épületben, feltartott kézzel, fenyegetőzve vették körül őket. A rendőrök alig tudták megmenteni őket a lincseléstől; betuszkolták az autókba, és a lakásukra vitték a házaspárt.

Otthon sietve csomagolták össze a legszükségesebb holmijukat, és minél kisebb feltűnést keltve, sötét hajnalon - leforrázva, megszállva menekültek el a városból - örökre.

Családi ház a Patvarci utcában

Elbeszélésemből nem hagyhatom ki, mivel az is hozzátartozik, hogy rendőrkapitányunkból hamar kisfiú lett, mikor a budapestiek átvették az irányítást. A feletteseinek már semmiképpen nem tudta megmagyarázni, hogyan történhet meg ilyen eset egy városban.

A szülők megváltoztatták nevüket, és egy távoli kis városban telepedtek le; titoknak számított, hogy hol. Senki se tudja, hogy az öntelt és gögös szülők hogyan emésztették meg az eseményeket, belátták-e, hogy valamit nagyon elrontottak? Vagy pedig a papa tovább is, még gyakrabban emelgeti-e a teli poharakat, hogy búját feledje? Tanultak-e abból a szörnyű eseményből, amit tulajdonképpen ők idéztek elő, ami megbotránkoztatta, nemcsak a békés kisváros életét, hanem megrázta az egész országot.

Nem tudjuk, hol temették el a fiút, csak néha, elejtett szavakból hallottuk, hogy a kórház temettette el helyben, jeltelen sírba. A szerencsétlen fiú, erőszakossága miatt jutott erre a sorsra.

A Balassagyarmati Megyei Bíróság tárgyalta a különleges ügyet. Nagy port vert fel a városban. Ehhez hasonló nem történt eddig, ezért törvény sem született ilyen büntettré, hiszen az országban ez volt az első túszejtés. A város gyakorlott jogászai, a bírók is gondban lehettek, milyen paragrafusok alapján ítélik meg.

A fiatal fiú megadta magát, bár ez akkor már nem sokat számított. Őt a testvére irányította. Fogházbüntetést kapott, ha jól emlékszem, tíz évet. Volt neki ideje gondolkodni az eseményeken.

Egyik kolléganóm fia ismerte a Pintye-gyereket, együtt járt az idősebbel az ipari iskolába. Édesanyja mondta el nekem, hogy fia hallott a haverok készülődéséről, náluk is megjelent a két Pintye-testvér azon a bizonyos szombat délután. Kint az utcán beszéltek néhány percig, de kolléganóm fia megtagadta, hogy velük tartson. Az események végén azonban őt is letartóztatták, és ötévi börtönbüntetést kapott csupán azért, mivel ismerte a tervet.

A többi „haver” hasonlóan járt. Akik tudtak a dologról, mindnyájukat elítélték, kit 1-2 évre, de volt olyan is, akinek hat évet kellett letöltenie. A fiúk **bűnéül** azt rótták föl, hogy tudomásuk volt a szervezkedésről.

De kérdezem én, ha akkor bármelyik fiú odaáll szülei, vagy bárki elé és azt mondja, hogy a barátom (vagy iskolatársam) fegyverrel fog behatolni a lánykollégiumba, ott túszoikat ejt, és így próbálja kikényszeríteni a hatóságoktól, hogy pénzzel, repülővel külföldre távozzék - ki hinné el neki? Lehet, hogy bevinnék Balassagyarmat híres **Sárgaházának elmeosztályára**, mert bolondnak tartják!, és akkor ott részesítenék őket kezelésben, a zárt osztályon.

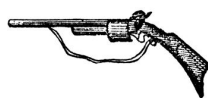
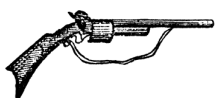
A városban nemsokára új kollégiumot építettek. A Szalézi-atyák visszakapták az államtól korábbi tulajdonukat, s az Ady Endre utcából nyíló bejáratnál, azon a telken épült fel a korszerű felszereléssel ellátott kollégium és a lányokat áttelepítették oda, hogy megszabaduljanak a rossz emléké helytől.

Valaha abban az épületben, az Angolkisasszonyok zárdájában polgári leányiskola működött, az események idején Lánykollégium volt, ma pedig a Keresztény Általános Iskola kapott helyet, mivel az egyház azt is visszakapta az államtól.

Visszhang

A történeteket sokáig nem tudták megemésztetni a városban és a környéken, de még az országban sem. Évek múlva is beszéltek róla az emberek, hiszen hasonló eset a közelben nem fordult elő korábban. Ilyesmit csak televízióban vagy napi hírekben hallhattunk, de úgy, mint tőlünk távol, az Egyesült Államokban, vagy Távol-keleten lezajlott eseményekről. Híres - vagy egy ideig inkább hírhedt nevű - lett Balassagyarmat. Az emberek egymás között csak így emlegették sokáig: **DALLAS A GYARMAT** vagy **BALASSA-DALLAS**.

Tavaszon beutalóval üdülni mentem Hévízre. Érkezésemkor sokan váraakoztak az épület halljában. Amíg a bejelentkezésre várnunk kellett, leültem, beszélgetni kezdtem másokkal. Mikor meghallották, hogy Balassagyarmatról érkeztem, körülálltak és faggatni kezdtek, hogy igaz-e mindaz, amit olvastak és hallottak a túszejtő gyerekekről? Alig hitték, hogy valóban megtörtént. Annyira hihetetlennek tartották, hogy szinte még egy szemtanú szavaiban is kételkedtek. Én pedig nem akartam feltűnés középpontjába kerülni, elhúzódtam, és inkább elkerültem az embereket, hogy ne is kérdezzék, honnan érkeztem.

Zárószavak

Dokumentumkötetében Finta Kata fonákjára állította át az ősi latin mondást: *habent sua fata libelli*. Itt magának a témának, az alaptörténetnek van utóélete, és pedig - hála a Szerzőnek - minden eddigénél hitelesebb utóélete. Az alapeset, a balassagyarmati leánykollégium tizenéves leányainak túsdrámája a múlt század hetvenes éveiben a rendszer takargatott szégyene volt. A negatív szereplők kiléte, társadalmi rangja okán ez némiképp érthető is. Ma, bő másfél évtizeddel a rendszer-átalakítás után már korántsem írói bátorságra, sokkal inkább a tanú, a dokumentalista tollforgató belső készítésére, kötelességérzetének ébredésére van szükség. Finta Kata könyve ennek a nemes kényszernek és az írói tehetségnek az ötvözete.

A túsdrámát Végh Antal is megírta. Krimi-szerű, izgalmas regénye („Könyörtelenül”) nyomán Gazdag Gyula Túsztörténet címmel 1989-ben filmet forgatott. Végh Antal (földim is, barátom is volt) az irodalom kommersz eszköztárából dolgozott, de nem is tehetett mást.

Olyan információ-foltokhoz engedték hozzáférni, amiből az írói fantáziával támogatva csakis erre a műfajra futotta. Engem, az esemény korabeli mellékszereplőjét a polgári életre is átörökölt titoktartási kötelezettség fékezett, és csak a könyv olvastán, a film láttam mondhattam meg: „*Tónikám, nem minden úgy volt...*”

A véletlenül kötődött újkeletű internetes barátság Finta Kata és köztem már a titoktartási kötelezettségem érvényvesztése után kínált számomra elégtételt: megoszthattam az íróval a diákháló drámának azt az apró részletét, amelynek jómagam, a helyszínre vezényelt ifjú tartalékos r. alhadnagy részese voltam.

Különösen hangzik, amit mondok: Finta Katával - noha talán (!?) sosem láttuk egymást - elképzelhető, hogy mégiscsak személyes ismerősök vagyunk. Az 1944-es nyárutón kisgyermekként talán épp ugyanazon a napon, ugyanazon a vonaton menekültünk szüleinkkel Erdélyből, és mögöttünk másnap már lezárták a román-magyar határt.

Két ember párhuzamos gyermeksorsa (1944), majd két felnőtt ugyanabban a városban fogant tanúsága (1973) és végkifejletként ez az utószó (2006) teszi igazzá, hogy nem csak a könyveknek, az eseményeknek is lehet utóéletük, ha tehetséges dokumentalista kezébe kerülnek. Ezúttal így történt.

Szilágyi Szabolcs